

tam „muli“ zovejo, in ki bi tele iz krave vkradli, če bi bilo mogoče, torej moram na vse paziti, na barantijo in na varnost robe. Pocūka me pobič rekši: „Si nor!“ — Storim kot da ne bi nič slišal bil. Pocūka me drūgič in spet mi dé: „Si nor!“ — Jez ga pisano pogledam. Pa krota mi še v tretje veli: „Si nor!“ — To me razkači in „čof“ mu dam klafūto, da mu pokrov z glave zleti. — Pobič veka, ljudje okoli mene mermrajo in nekteri me še celó „moštro ščiavo“ rūgajo in me vprašajo, zakaj da sem ga berljūzgnil? — Jaz: „Ali niste le čūli, da mi je tripot djal, da „sem nor?“ — „In pa še prav velik norec“, reče nekdo. „Sinjor, sinjor“ to se pravi po laško gospod, je rekel ti, ne pa da „si nor.“ Vejste! zboldo me je to v serce, ko da bi bil naglaven greh storil; poprašam tedaj pobiča, kaj da bi rad imel? Pové se mi, da mu dam sitice, — mu ga zastonj dam in še zraven po glavi pobožam, v možgane pa zapišem ta opomin: „Daj si dopovedati, kar ne razūmeš.“

In ta je bila dobra, zakaj malo po tem, bila je nedelja pred binkūštmi; po pridigi gospod oznanijo, da bo prihodnje praznike sveta birma, pa pristavijo še tūdi te besede: Moram pa še z žalostnim sercam reči, da toliko in toliko staršev svojim otrokom prav malo od nje, toliko več pa od „bocolajev“ govoré, ki jih jim bodo botri kupili.“ — Kaj če reči „bocolaji“? mislim sam pri sebi; te slovenske besede še pošteno nisem nikoli slišal.

Štefan. Sej pa tūdi slovenska ni.

Ujec. Štefan! da mi jezik za zobmi deržiš. — Pridem iz cerkve, kar čūjem, da neka šibka deklica ali gospodična, ki je pri pridigi bila, drūgi, ki pa ni pri pridigi bila, od te gospodove opombe pripoveduje. Ta reče: „Sej je rejs, da malo od birme, temoč le zgolj od cūkrastih prest govoré.“ Perva poterdi rekoč: „Rejs je, rejs.“ In druga ponavlja: „Rejs je, rejs.“ — In tako sem zvedel, da se preste v Terstu tūdi „bocolaji“ zovejo. — Štefan! zdaj pa reci, ali ni rejs?

Štefan. „Res je, res“ (na tihem k drugemu: „Če prav ne“).

Še neko drūgo sem skūsil in se prepričal, da je najbolje, ako človek tje v en dan z besedo ne bŭtne — in to v Karlovcu. Grem namreč s svojo leseno in loučeno robo po reški cesti. Se oglasim v Frūšici v farovžu, da bi morebiti kaj steržil. Komaj odprem vrata na dvorišču, ti neka pasja krota nad me plane, ter mi hoče hlače pomeriti. K sreči reče ona farovška k drūgi: „Spodi pandūra.“ Ta zapuje: „Pandūr! pandūr! boš šel v stran ali ne?“ — Mahoma pandūr rep med noge zavije in jo v kot potegne. Da se psu po slovensko tūdi „pandūr“ pravi, prej nisem vedil. — Pridem v Karlovec. Bilo je o svetem Martinu. Pri gostinčarji, pri katerem sem po navadi ostajal, smo martinovali. Namest gosí so zvečer pritresli na mizo pŭrana, ki je gotovo kakih deset fŭntov tehtal, zraven pa še gibanico ali potico, ki je veča bila, ko pa hleb švicarskega sira. Od vina se je skorej miza šibila, in jedli in pili smo, kolikor komu drago. Vince razveselí človeško serce — pravi stari prigovor. Taka se tūdi nam pripetí. Počnemo peti po redi krajske in hervaške pesmi. Med drūgimi se mi je pa posebno tista hervaška dopadala, ki se proti zadnjemu tako glasi:

Kada pak dojde sveti Martin,
On ga bo kerstil, ja ga bom pil,
Kūme moj dragi! daj si nalij,
Ja sam slobūdan, daj ga užij,
Kūme moj dragi! itd.

Kada pak dojde smertni čas,
Vince ostane, ne bŭde nas.
Kūme moj dragi! daj si nalij,
Ja sam slobūdan, daj ga užij,
Kūme moj dragi! itd.

Napev te pesme — škoda, da je cele ne znam — mi je tako v serce segala, da sem jo kar zmirom ponavljal. Pa vsako veselje le kratki čas terpi! Komaj da ūra deset odbije, se vrata na pol odpró in nekdo noter polūka diči: „Hodite spavat.“ Jaz ne vejdši, kdo da je, zakričim: „Kaj zdaj spati? ker smo najbolj židane volje, pojte rakom žvižgat.“

„Za Boga, što ste činili? Jesu pandŭri“ me opominja gospodinja ali gazdarica. Pa tisti hip stopijo trije policaji v šišo pa pitajo, kdo da se je prederznil jim zabavljati? Gostinčar si vse prizadene, jih potolažiti in tūdi jaz zraven stopim, ter jim polno kūpico ponūdim poječ: „Kūme moj dragi! daj ga užij.“ Pa en berkač izmed njih me vale zaverne rekoč: „A muči Kranjac!“ To me razkači, rejs je, da je imela kapa cof, in jo zabrŭsim: „No! zdaj sem pa več ko prepričan, da je pes in pandŭr enaka stvar.“ — To slišati neka krota gorenskega študenta, ko sem pozneje slišal, vale pandŭrjem pové, kaj da sem djal. Ti me zgrabijo in naravnost v lŭkno peljajo. — Po poti se popolnoma streznem. Pridemo v pisarnico, tu sedi pri lampi, ki je pa pokrov imela, pijomtar. Stopi k njemu eden mojih nepriličnih pajdašev, ter mu ob kratkem po hervaško pové, kaj da sem zaškalil. — Zdaj pijomtar vzame neprilično stranko popirja in me vpraša: „Kako se zovete?“ Odgovorim: Janez Koča. Uni: „Kako? još jedan put?“ Jaz: Janez Koča. — Ko bi trenil vstane zdaj uradnik, vzdigne lampni pokrov, me pogleda, z rokami vkŭp vdari, pa me za obe roke prime diči: „Dober večer, ujec dragi! kaj pa vas sēm prinese?“ — Se zavzevši, da me pozná, ponižno odgovor dam: „Gospod žlahni! sveti Martin — ali pa pošteno rečeno, neke dve kūpici vina, ki je namejst v želodec pa v glavo zašlo.“ Uni: „Pa me morebiti ne poznate?“ Jaz: „Pri moji veri da ne.“ Uni: „Kaj nisem li tisti Kostanjevcān, ki sva z vašem Štefanom v N.... sošolca bila, in ki ste mi kako petico v dlan vtisnili, da bi se pridno skŭpaj učila?“ Jaz: „Pa vendar ne mlinarjev Lovre?“ Uni: „Kaj pa da, prav tisti! Pa znate kaj? tŭkaj ne bova martinovala, vas bom spremil nazaj v gostivnico, če ste mi prav pandŭrje psovali.“ „Prosim, prosim, mu zdaj v besedo stopim — kaj pa vendar pomeni beseda „pandŭr“, ali ne „psa?“ — Uni: „Kdo vam je pa to natvezel? Kaj še? Pandŭr če tŭkaj toliko reči, ko po naše „stražar“ ali še bolj po krajsko „čŭvaj ali varh“. — Jaz: „O ti presneti Frūšovski pes! da bi krepal ali pa da bi te volec požerl, že drūgič si mi zabavo storil.“ — Zdaj ga še poprosim, da naj tiste tri pandŭrje pokliče, pa ni pri volji; ker pa le ne neham ga nadlegovati, tako jih pa pozove. Kot majniki ravni se pred naji vstavijo, ter jih nagovorim: „Prijatli moji! ne zamerite, razžalil sem vas, pa ne prostovoljno. Hervaško sladko vince, pa tūdi tŭsti pŭran sta bila tega vzrok. Mož beseda, da vas nikdar več nadlegoval ne bom, to pa imate tolar za svoj trŭd z menoj, in če vam je drago, še nocoj pri bokalu vinca svojo mično domačo pesem: „Kada pak dojde sveti Martin“ — zapojte; srečno!“ — „A z Bogom! z Bogom! kūme naš dragi“ overnejo vsi trije — mi dva z vradnikom se pa smejaje v gostivnico podava. (Kon. prih.)

Dopisi.

Od Drave 18. kimovca. = Vsak dan bolj živo čutimo potrebo slovenskega uredovanja, ker že ljudje sami bolj natanko premišlujejo svoje pravne opravila. Tū in tam se čuti kaka krivica, ktero nam nanaša tuji jezik v deržavlanskih in kazenskih rečeh, ker dostikrat pravica le na niti visi, če se kaka beseda prav ne razume. Zapisniki (protokoli) morajo toraj brez izjeme v jeziku zaslišanega spisani biti in tudi prisega se mora, kakor že to sveto in toliko imenitno djanje tirja, vselej v jeziku prisežnika storiti in v pravadah tūdi v njegovem jeziku spisana priložiti. Živa potreba tedaj je, da naši sodniki, pravdosredniki in notarji temeljito znajo slovenski jezik. Tudi med narodom bi se moralo širiti poznanje postav, da se bode njih moralne moči bolj bal kot kazni. V 34. listu „Novic“ naznanjeni in priporočani „Slovenski pravnik“, ki ga nam spisuje čitateljem „Novic“ dobro znani, izverstni pisatelj slovenski in pravnik gospod dr. Razlag, bode nam torej na vse strani zeló koristen in ker bode po prav nizki ceni izhajal

si ga bode ne samo vsak občinski župan omislil, ampak tudi drugi ljudje, ker se mora ena in taista reč večkrat prebirati in premišljevat, dokler jo tudi taki zapopadejo, ki niso učeni pravoznanci in to je ravno namen te narodne knjige. Naši domorodci duhovnega stanú bodo gotovo v nji vodilo našli, soznaniti se z našim pravoslovjem, kar je neobhodno današnje dni potrebno in bodo tudi še le potem tudi v teh rečeh narodu koristiti zamogli. Tudi v družih državah je izobraženo duhovništvo izurjeno v pravoznanjskih rečeh, kar je pri nas zavoljo pomanjkanja domačinov še dosta več potrebno. Pri tem je tudi pomisliti treba, da se naročnina cele 15 tiskanih pôl debele knjige po 1 gold. 50 kr. že spleča, če si naročnik po njej le eno samo vlogo ali pismo sam sestavi, za katero bi sicer ravno toliko in še več tujemu sostavljavcu plačati imel. — Gosp. Kromer je v državnem zboru zastran odprave notarstva povedal, da morajo ljudje velikokrat po več ur deleč hoditi, da si za drage denarje dajo kako dolžno ali plačilno pismo narediti; temu se s „slovenskim pravnikom“ v roki lahko v okom pride v vsaki kmetijski hiši, kjer kdo pisati zná. Gotovo se bode tudi občinam v tej reči več dovoliti imelo, torej je za župane živa potreba, da se v takih rečeh izurijo, kolikor je mogoče. Sicer pa nas Bog obvari Kromerjevega predloga, da ne dobimo spet nekdanje grajsinske uprave v drugi obliki, ~~ker~~ nas le obvarovati more — svobodna občina.

Od Slatine na Staj. 14. sept. C-v. — Danes je odpotoval slavni starček dr. Vuk Štefanović Karadžić na Dunaj, od kodar se bo v nekoliko dnevih podal nazaj v Beligrad. Bil je tukaj 14 dni, da bi si okrepil oslabele ude. Pomiloval je po bergljah šepajočega moža marsikdo, ki ni mislil, da ima pred seboj serbskega Homerja. Jaz pa sem imel srečo, soznaniti se z njim in preživeti več časa v njegovem premilem društvu. Veselja se mu je svetilo oko, ko sem mu pripovedoval, kako pridna je naša mladina, kako skerbno se uči zraven maternega jezika tudi sosednih narečij, ter da cirilica je malo kateremu neznana. Verlo so ga mikale posebnosti tukajšnjega narečja; prav smešno se mu je zdelo, ko je slišal tukajšne ljudi izgovarjati besede, na pr. bog = baug, volk = vauk, duša = düša, kdo = dau itd. Zapisal si je marsikaj v dnevnik. Bog ga ohrani še mnoge leta narodu slovanskemu!

Iz Matarije v Istri 19. sept. J. L. — „Novice“ so v poslednjem listu pisale, da je dolinska županija gosp. Jož. Samsa za svojega častnega srenjčana izvolila. Al to je drugače in sicer tako-le: matarska županija je rodoljubnega gospoda za svojega častnega srenjčana v zboru 21. avgusta izvolila, in dolinski, to je koperski zbor, ga je po tem za isterskega poslanca izvolil.

Iz Tersta 16. sept. ψ — Slovanska narodna čitavnica se je preselila iz ribjega terga na Dogano v Riterjevo hišo. Tu je najela vse prvo nadstropje, da ima zdaj prav dosti potrebnega prostora. Udje zmirom pristopajo, in obilo terdnega upanja imamo, da bode vzajemni trud tukajšnjih raznorednih Slovanov pomagal društvu, ki je uže na dobrem stalu, da se povzdigne do take visokosti, kakoršne bi vredna bila slovanska čitavnica v Terstu. Z veseljem smo slišali, da tudi Ljubljančani snujete veliko čitavnico, kakoršne je po pravici pričakovati v prvem slovenskem mestu, in da Vam je vladika Štrosmajer v ta namen poklonil lepo pripomoč. Bog daj srečo in uspeh! Marsikje se tudi poprašuje, kako je s tistim slovenskim časopisom, ki ga je bil prišel dr. Toman v Ljubljano ustanovljat? Ali bo kaj ali ne? *)

Uno nedeljo 8. dan t. m. grém popoldne s prijateljem na sprehod proti sv. Ivanu, ki je teržaško predmestje. Tjé prišedši vidimo pred neko hišo na cesti mnogo zbranih kmečkih ljudi. Na vprašanje: kaj je to? odgovoré, da tu

je učivnica, in da notri zdaj učencom delijo šolske darila. V hišo tanje ozerši se vidimo laški napis. Stopimo va-njo, in povsod zagledamo nad vratmi šolskih sob zopet same laške napise. To mi je uže nekako serce poderlo. Mislim sem, vse bo laško, šola in učitelj; da so otroci slovenski, to sem dobro vedil. V sobi, ker se je ravno imela pričeti daritev, zopet najdem toliko kmečkih poslušavcov, da se je vse terlo; spredaj okrog mize pa so stali gg. župnik, katehet, učitelj in učiteljka; bili so tudi drugi gospodje in celó gospé. Pazim in poslušam, kar stopi učenec na noge, in začne v mili slovenski besedi govoriti s tako serčnostjo in tako krepko in gladko, da se ni nikjer spodtaknil, in vsi smo ga veselo poslušali. Lepi govor mu je naredil g. učitelj P. i. n. o.; postavili bi tudi besede sém, ako ne bi izmanjkovalo prostora. Po govoru je bila delitva. Knjižice, v plačilo odločene, so bile slovenske, samo dve laške med njimi, namenjene dvema deklicama. Čudno se nam je zdelo, prvič da ste bile te dve laške knjigi, dasitudi ne največe, vendar najdražje in najkrasneje, in drugič, da deklic ni bilo po svoje darila. Po končani delitvi je začela deklica govoriti zopet slovenski. Tudi ta govor, dasiravno zavoljo dekliške boječnosti ni tekel tako gladko, kakor prvi, vendar nas je kaj veselo ganil. Po cesarski pesmi, in po besedah gosp. župnika Bastjančiča, ki jih je učencom ljubeznjivo na serce govoril, je bilo slovesnosti konec. Na ulice stopivši smo vidili, kako so otroci veseli z darili domú tekli.

Nadjamo se, da so bile tudi po družih šolah teržaške okolice enake daritve; da so pa povsod enaki sami laški napisi, ni treba dvomiti.

Iz Otaleš 8. sept. Dovolite mi, ljube „Novice“, da spregovorim tudi jez besedico. O prijatli domovine slovenske! Naj se le repenčijo protivniki naši slovenski nemškutarji, kakor si mislijo in znajo; bojo vendar šli rakom žvižgat, naj veljá kar hoče: zakaj zdrava pamet nam pravi, da naše terjatve so pravične in poštene; naš jezik potrebuje, da bo rešen sužnosti in verig, v ktere je bil tako dolgo oklenjen. Dár jezika nam je dan od Stvarnika, in tudi od cesarja nam je kakor drugim deželam zagotovljena pravica; zatega del zgubé naj se v listje vsi tisti, kateri hočejo biti ubijavci svojih domačih bratov. O prijatli naše domovine! ne vstrašite se dela, čeravno ga je še na cente. Bog je z nami! — Kar letino pri nas zadeva, se je vsaki veselil, da bo dobil cel kos kruha; vse je kazalo tako lepo, da je bilo veselje. Al ta nemila suša je pokončala nam jesenske pridelke tako, da se bo vsega le po malo dobilo, zunaj sadja, kterege je pri nas posebno dosti zasajenega; jabelka in pa češplje so polne sadú. Opomniti moram še eno: imamo pri nas jako lepo cerkev, ktera še ni dolgo novo prezidana; šole pa še ni, ki je zlo potrebujemo, zakaj okolica naša šteje nekaj čez tavežent prebivavcov.

Janez Mlakar, kmet.

Iz Gorenskega. Drage „Novice“! v zadnjem listu ste krepko zgrabile tistega gerdega lažnika, ki je blodil o „600 Schulknaben“ ter pričakujete, ako je pošten človek, naj Vas toži, ker ste ga pred celim svetom osramotile. Al zastonj bote čakale! Nesramnež bo pogoltnil, kar ste mu vergle pred nos in „žlahna Triesterca“ svojega ljubljenca še desavoiral ne bo. Moram pa v vpričo tega nekaj povedati. Na neki dopis iz Ljubljane v „Triesterca“ pod 18. p. m., v kateri se nesramno napada duhovščina krajnska, se ji je poslal pošten odgovor na to. Al žlahna „Triesterca“ je bila tako dobra, da je te kratke verstice — „ad acta“ vergla. Ljuba „Triesterca“! ne zameri, da smo ti toliko poštenja zaupali! — saj ne bomo več — nismo namreč vedili, da si ti edino le refugium nemškutariorum. Tiha misel se nam pa le posilja: da tako ravnanje je podobno neki šetinasti živali, ktera tudi le vsako reč samo onečediti zná, — obrisati pa ne. Nasproti je pa „Triesterca“ za med poserkala dopis iz Teržiča (št. 196) kot odgovor sostavku iz Gorenskega v „Volksfreundu“, kterege ni duhoven, ampak drug dobro

*) Še se nič ne sliši.

znan rodoljub spisal, in v njem zgolj resnico povedal. To se vé, da je aposteljna nemške kulture neznanu razkačilo, zato se v „Triestarci“ togoti, da še celó *ultramontanci* nočejo nemškutarji biti!!! Te psovke od vas smo že tako navajeni, da bi se nasproti le čudili, ako bi je ne našli vsaki dan v vaših ustih. Kaj res mislite, da bi se duhovščina, ktere dolžnost je ne le za večno, ampak zraven tudi za časno srečo, skerbeti, se nič ne zmenila za to, ako kdo postane izdajavec narodnosti in potem takem tudi ljudstva, ker mu njegove pravice kratiti hoče? Duhovščina je za narod in mora za narod se potegovati. In Ve „Novice“ ali se niste smejale, ko Vas je v onem dopisu dopisun napadel vés zdivjan kot stekel pès — in blodil, kar se mu je v mesečni polnoči sanjalo, da namreč „Novice“ bunkajo plat zvoná in hujskajo „friedlich neben einander lebende Staatsbürger, um sie zu entzweien.“ Tedaj nemškutarjem bi moglo biti vse pripuščeno; — nam Slovencom pa še toliko ne, da bi se za svoje pravice potegnili, ker to je po vaše rebelijon!? Jelite, kačo, ki nas pičiti hoče, je treba še božati in poljubovati, ne pa pahniti je od sebe? Jelite, za vse narode naj ima veljavo Cesarjeva beseda enakopravnost, le samo za nas ne? Kaj mislite, da ne znamo sami brati cesarjevih pisem, in da nam jih bojo le ptuje in poptujčene šalobarde tolmačile? „Pojte rakom žvižgat, vi lažnjivi“ — je pel naš Prešern. F. V. M., pošten Gorevec.

Od Vipave 18. sept. — z —. Unidan sem obljubil, da hočem ziniti besedico o sviloreji letošnji. Po spiskih goriskega mestnega magistrata, ki je tej kupčiji nadzornik (eden njegovih uradnikov je na javnem tergu za to postavljen), se je letos tam prodalo 67916 funtov galete (kokonov); najviša cena ji je bila za funt 2 gold., najnižja 50 kr., srednja 1 gold. 10 kr., to je, za tergovino in ne za seme. Po tem bi znesla vrednost te galete skupaj 74707⁶/₁₀ gold. nov. dn. Nizka ta cena pripisuje se vojski v severno-amerikanskih državah, ker zavolj nje ni poprašanja po svili in se ne more oddati v one dežele, ktere so, kakor je znano, samo iz Francozkega vsako leto okoli 200 milijonov frankov svilne robe nakupile. Zgorej rečena galeta pa obsega samo tisto galeto, ki je bila prodana v Gorici; mnogo je je bilo prodane tudi v Vidmu, Palmi, Kopru itd. iz teh krajev; en del pa se je je porabil za seme; tako je v Ajdovščini en sam gospod v ta namen več kot 500 funtov nakupil in seme potem na Laško poslal. Pridelek svile (žide) je bil to leto če ne slab, saj manji kakor srednji; vendar se vidi, da ljudstvo se je čedalje bolj poprijema, kar mora vsakega toliko več veseliti, kolikor bolj se čuti tudi v tem oziru zguba lombarških pokrajin. O tem predmetu bom še prihodnjic več pisal*), posebno pa od raznih plemen semena, od izdelovanja svile in nje prodaje sploh. Opomnim danes samo še to, da ne smemo ostati pri sami reji sviloprejk (červičev) ali pri predenji, — izdelovanje svile pa in nje kupčijo inostrancom (ptujcom) prepušati. Dobro vé, da en sam kupec je vjel v treh dneh lep dobiček; nakupil je je 3000 funtov, in pri vsakem funtu 40 krajcarjev dobička imel. Koliko dobička pa je še pri predenji, pri izdelovanji in v tergovini z izdelano svilo! Celó v Švajci so take velike fabrike, v kterih imajo dan na dan po 1000 delavcov, akoravno ni tam skor nobene sviloreje. Ne samo prvotno pridelovanje, ampak tudi obertnija in tergovina ste sredstvi narodno-ekonomičnega blagra. — Naj oznanim še žalostno novico, da 12. dan t. m. nam je toča veliko škodo napravila od Štanjela na Krasu noter do srede ipavske doline. Ta nesreča je pa toliko huja, ker zavolj suše je bila terta še edina nada in tolažba naših posestnikov in poljodelcov. — Naposled le še to: Interpelacija Černetova je vse razveselila. Nje temeljito juridično izvedenje mu je prikupilo še tisto se vé da celó malo

manjšino, ki se ni mogla zediniti z vsako besedo njegovega prvega govora v deržavnem zboru.

Vikerče nad Ljubljano 9. sept. — (Poškodovano dobro ime po pomoti iz nevednosti domačega jezika). Okoli velike noči t. l. je bil Martin Jenko iz Ladje pokraden, in te tatvine J. U. iz S. sumljen. 3. dné vélikega serpana t. l. prideta dva c. kr. orožnika v mlin k Martinu Škulju na Vikerčah in barata gospodarja M. Škulja: „Ist da Primus Jurež?“ Škul odgovori, da v njegovem mlinu ni Primaža Jureža, ampak da je le neki Primaž Sever tukaj mlinski hlapec. Primaž Sever pred c. kr. orožnika poklican in baran, kako mu je ime? odgovori: Primaž Sever. Eden žandarjev pravi po nemško: „Sever ist ein Spitzname; der ist Primaž Jurež.“ Gospodar, gospodinja in vsi sedmeri hlapci terdijo in pričajo z enim glasom, da to ni Primaž Jurež, ampak Primaž Sever, naš zmiraj zvesti hlapec; al nič ne pomaga; c. k. orožnika primeta Primaža Severja ter ga peljeta v Medvode k županu; ker ga pa ne pozná, ukleneta Primaža Severja, ter ga ženeta memo vasi in ljudi v veliko sramoto uklenjenega do c. k. deželne sodnije v Ljubljano. Primaž Sever, drugi dan pred sodnika poklican, je bil od njega in od poškodovanega Martina Jenkota za nedolžnega, poštenega človeka spoznan in iz zapora domú izpuščen. Al kdo bo temu vse svoje žive dni poštenemu in zvestemu človeku, ki nima pod milim Bogom družega kakor zdrave ude in dobro ime, po tem, da je bil po nedolžnem kakor hudodelnik očitno in uklenjen 3 ure deleč v sodnijo gnan, odvzeto poštenje povernil? Mnogo ljudi, ki so medpotoma uklenjenega vidili, pa niso pozneje slišali konec pravde, še zdaj ne vé, da je bil Primaž Sever nedolžen. Naj „Novice“ popravijo to, kar je pomota iz nevednosti našega jezika napak storila.

Iz Ljubljane. * Všeč nam je povabilo v poslednjem „oglasniku“, ki ga je gospá Petričeva razglasila, in nadjamo se, da so ga tudi mnoge naše matere in očetje z veseljem sprejeli. Učilnica Petričeva hoče skerbeti za pravo izrejo dekliško, da mlade hčerke morejo biti kadaj dobre gospodinje. Če so nekako bolj premožni starši sedaj svojo hčer v Ljubljano dajali in želeli, naj bi se zraven navadnih šolskih reči tudi naučila kuhati, šivati perilo, obleko itd., je mogla večidel na 3 mesta hoditi, da se je tukaj to, tamkaj uno učila. Da ne govorimo o večih stroških in družih nepristojuostih, omenimo le, da za mladino ni varno, ako sama okoli postopa; kmali se najde kak mlad ali star jastrob — kakor skušnje učé — ki medpotjo zalezuje nedolžne jagnjeta. Ako se pa vsi nauki, ki jih gospodinja potrebuje, dobé v eni hiši in pod očmi skerbne varuške, je to prav na vsako stran. In to se obeta v Petričevi učilnici in zato jo priporočamo našim staršem. Po pravici pa moramo zahtevati od vsake dekliške šole tudi še to, da se nam naše slovenske hčerke ne pokvarijo v šolah s tako imenovano tujo „kulturo“ in da ne pridejo take prikazni iz šol, ki zaničevaje materni jezik so zamaknjene v ptuje jezike pa nazadnje ne znajo — nobenega, in ktere znajo lepo „štikati“ in „šlingati“, ne narediti pa — srajce. Prava naša gospodinja mora najpred znati naše domače gospodinstvo in zraven ptujih jezikov mora tudi materni jezik dobro znati, ne le, da ga za silo bere, ampak da ga pravilno zná brati in pisati; potem še le naj se loti družih jezikov. Naj povemo v dokaz tega neko prigodbo, ki se je pretekli mesec zgodila. Da je od konca do kraja resnična, zastavimo svoje poštenje. Neka ljubljanska gospá je bila delj časa pri neki prijateljici na Št. v gostji. Ko se je približal čas, da je imela domú iti, je hotla pisati kuharci v Ljubljano in ji naročiti marsikaj potrebnega. Kar ji na misel pride, da kuharca razume le domači jezik. Gospá, čeravno terda Krajnica, pa se ni nikdar učila slovenski pisati. V tej zadregi se oberne do moža svoje prijateljice; al tudi ta si mora v svojo sramoto spoznati, da ne zna slovenski pisati. Ker vendar „sila kola lomi“, se loti v imenu ljubljanske gospé pisma in piše

*) Prosimo prav lepo za to, ker se spodbujevanje v obilniše svilarstvo ujema popolnoma z našimi prizadevanji, ktere smo vnovic razglasili v novi „Pratiki“ za leto 1862. Vred.

kakor more in zna. Na pismo to odgovori kuharca. Zdaj pa pridejo naši „nemški Kranjci“ v drugo zadrego. Ali je kuharca tako napak pisala, da niso mogli brati, ali pisma zatega voljo niso razumeli, ker je v precisti slovenščini pisala, ne vémo, — to pa je gotovo, da niso mogli izduhtati, kaj jim je kuharca odgovorila. — Ali nas ne mora biti sram, da se kaj takega godí? Ali ni to spet eden izmed tisučernih dokazov, da je nesrečno nemškutovanje vso našo narodnost zatirovalo in da je res, kar je nedavnej neki nenemškim narodom malo prijazen deržaven poslanec v deržavnem zboru sam razodel rekši: „ako hočeš posekati drevó narodnosti, zasači robivnico v šole.“

Iz Ljubljane. Ker še letos nimamo slovenskega teatra v Ljubljani, nas „Triesterca“ in „Tagespošta“ tako pridno oskerbujete skor vsaki dan z burkami, da je veselje in da res nismo nevošljivi Nemcom za njih „Irrenhaus zu Dijon“, ki si ga morajo od Stelzer-a za en večer kupiti za 35 kr., — mi smo dosti na boljem, ker imamo cel „Irrenhaus“ zastoj v „Triesterca“ in „Tagespošti“, le s tem razločkom, da uni „Irrenhäusler“ je „ein edler Mensch“ kakor se v komedijantovskem jeziku veli, naši korespondenti pa so prav navadni prismojenci ali pa hudobneži od nog do glave, ki pa so verh tega že tako ob vse poštenje, da ga moreš očitno lažnika imenovati, otrese se, pa — se lagá spet naprej. Poglej poslednji list „Novice“. O tistih „600 Schulknaben“ potuhnjeno — molčí! Namesto tega pa dela v predčeranji „Triesterca“ čudne zvižace zastran družega sostavka, v katerem smo šibali gerdo natolcevanje njegovo, in recitira cel kos protokola poslednje seje mestnega odbora, da bi se opral, pa se je še bolj omazal. Res smešno je viditi, kako se plazi in plazi, da bi se izkobacal iz mlake, pa kar spet šterbukne v svojo staro pregreho — laž. „Novice“ niso nikjer rekly, da je g. župan Ambrož pozabil Heimanov predlog; rekly so le, da ga ni odboru predložil, ker zbor ni bil ne iz začetka ne na koncu polnoštevilen (iz začetka ne, ker se po stari navadi branje prejšnega zapisnika začinja, preden je zbor poln, češ, da med tem pridejo odborniki, ki jih še manjka, — pa spet h koncu ne, ker že pri Heiman-ovi interpelaciji zastran Št. Jakobskega vodnjaka se je zmuzonilo odbornikov toliko iz zbornice, da so bile klopi skor prazne). Tako so o obeh dôbah „Novice“ na str. 316. govorile vsakemu razumljivo, kdor razume naš jezik in mu strast ni še popolnoma pameti zmešala. Kaj pa pravi pisún „Triesterca“ na to? V listu 217. se bere tako-le: „— und war der Gemeinderath vollzählig, wie die „Novice“ heute behauptet“ — (to je: „in če je bil mestni odbor polnoštevilen, kakor današnje „Novice“ terdijo“ —). Ali vidite spet ogromno laž! V tem dopisu se dalje izgovarja dopisnik, da z onim spisom je hotel le omeniti, da je župan pozabil na oni predlog. Credat judea appellus! Saj vas poznamo! Da bi ne bila tista pisarija le denunciacija, bi bil pošten korespondent omenil še tudi družih dosti važnih reči iz onega zbora in županu Ambrožu bi bil mogel za marsiktero reč javno hvalo izreči; — al o tem ni ne duha ne sluha; ne besedice ni čerhuil o drugih rečéh. Ako bi bili tiljublj. korespondenti v „Triest.“ in „Tagespošti“ pošteni in bi ne bil njih namen le omadeževati Ljubljano in Slovence, bi imeli gradiva dovelj tudi za resnično besedo; brez ozira na osebo in le deržaje se prislovice „facta loquuntur“ bi imeli na kupe že povedati, kar se je pod sedanjim županom v kratkem času zgodilo v mestu in zunaj mesta na močvirji itd., morebiti v 3 mescih več kot pred v 10 letih, in kar je tu in tam v „Feuilletonu“ še celó „Laibacherca“ v spomin vzela. Al pisáci v „Triest.“ in „Tagespošti“ imajo druge namene, — in v obličji njih nesramnega početja se derznejo o „Hetzereien“ govoriti, ako „Novice“ pravico zastopajo in lažnikom in zatiravcom domovine ostro na pete stopajo? Le pisarite! „Novice“ vas bodo vselej spodobno ilustrirale; samo škoda, da nimamo „domačega pavliha“ (Fliegende Blätter).

Kako bi vas lepo malali in budalije vaše! Iz „Tagespošte“ bi vzeli koj Vašo undanjo burko, kako narodni plamen slovenski vžgè cukrarnico ljubljansko, Vaša vodena nemška kultura požar gasí, pa nič ne opravi; cukrarnica pogori do tal. Ve blage duše bi jo rade spet na noge spravile; al ker so vam žepi — prazni in nimate becov, da bi vzeli akcij, pa trobite na „Tagespoštni“ legat po svetu: „Lejte Slovenci so krivi, da se ne dela cukar sam v lajтах in da se cukrarnica ne more na noge spraviti.“ — Ker „Novice“ toliko gradiva dajejo korespondentom „Tr.“ in „Tag.“ naj jim povejo danes h koncu še to, da uni teden je bilo nekemu peku v judovskih ulicah 600 žemelj vzeti, ker so bile prelahke; gosp. župan jih je dal štacunam na velikem tergu, da so jih v petek darovali beračem. 600 žemelj v judovskih ulicah, nemški pek pa slovenski berači, — oj! kako izversten material za „pikantes Genre-Bild der nationalen Hetzereien“, kakor ga je nedavnej „Preša“ svetu izmalala popisavši strašni razpor domačih in pa laških delavcov v Gruberjevem kanalu, čeravno ni nič družega bil kot to, da so bili kerčmarju kranjski delavci ljubši kot laški, ker uni veči del zaslužka pustijo v kerčmi, ti pa živijo bolj ob svojem. Al fantazija „Prešnega“ korespondenta je naredila berž vola iz komarja in z nekako sladko zadovoljnostjo je pokazal tje na Štepanovo vas: „Sehet auch hier die Folgen der unglückseligen Nationalitätsstreitigkeiten! O das ist fürchterlich! In Laibach ist nicht mehr zu leben!“ Se vé da sedaj pritisne berž „Triesterca“ svoj pečat zraven: — „man will die exclusive Einführung der slovenischen Sprache in Schule und Amt“, čeravno še nobena živa duša tega dosihmal nikoli terjala ni in je dopisnik le spet debelo laž na svet izvalil. „Aber hilf, was helfen kann!“ si mislijo ljubljanski pisúni, da je le Ljubljana černa in slovenski narod hlapec. Kdo so potem agents provocateurs?

Iz Ljubljane. Marljivi učitelj keršanskega nauka in slovenščine v realki naši, častiti gosp. Lesár je dodelal za 1. razred keršanski nauk v slovenskem jeziku in rokopis uni teden izročil slavnemu škofijstvu. Iz gotovega vira vemo, da zavoljo tega, ako bi tudi v začetku šolskega leta še ne bila nobena pôla tiskana, vendar ne bo ovére za razlaganje verozakona v slovenskem jeziku, ker med tem, dokler nimajo učenci slovenske knjige v roki, more prejšna nemška knjiga služiti za podlago slovenski besedi.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz deržavnega zbora.) V tem, ko zbornica gosposka praznuje, sklepa zbornica poslancov posamne paragrafe občinske (srenjske) postave. Skor celi teden je imela s tem opraviti, da je sklenila to, kar je vsakemu na prvi pogled jasno, ki ima oči in viditi hoče, namreč, da deželni zborom v oblast spada skleniti po svoje: ali naj se grajšine (velike posestva) ločijo iz občinske zveze ali ne. Prenapetost centralistov, ki hočejo, da vse mora iz Dunaja priti, je resno tega kriva, da sedijo poslanci že tako dolgo na Dunaji, pa so tako malo še opravili.

— „Ost und West“ piše, da je poslednje dni spet veliko govorice o tem, da bode g. Schmerling iz ministerstva stopil in se bode izvolilo ministerstvo na federalistični podlagi. Da utegne federalizem zmagati in ž njim še le resnična autonomija dežel in narodna pravica vsem narodom nadvladati, kažejo mnoge znamenja na nebu časnikarskem. Šuselka, mnogoveljavni nemški liberalec, je v ravno na svetlo dani knjigi „Oesterreich und Ungarn“ slovó dal nemškim centralistom v deržavnem zboru, ki se šopirijo, kakor da bi oni edini vedili, kaj je Avstrii koristno, in jim odkritoserčno take ostre levite bere, da oni več podirajo kakor zidajo, da ste že celó „Presse“ in „Ostdeutsche Post“ začele — pokoro delati. Šuselka pravi, „ako bi bil on cesar, bi berž sklical ogerski deželni zbor“, in na to „Presse“ že